

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัญหาพิเศษฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่มีต่อการถ่ายโอนภารกิจของรัฐด้านสาธารณสุขให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการถ่ายโอนฯ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ข้อค้นพบจากการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยในการถ่ายโอนภารกิจของรัฐด้านสาธารณสุขให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสรุป ดังนี้

จากตารางที่ 1 – 3 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ ร้อยละ 61 รับราชการมานานกว่า 10 ปี ร้อยละ 75 และมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าสถานีอนามัย ร้อยละ 50 ซึ่งแสดงถึงประสบการณ์การทำงานที่สั่งสมมานาน ความเข้าใจถึงปัญหาในการทำงาน ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนให้แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ส่วนเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่มีอายุราชการน้อยกว่า 10 ปี ก็ได้ให้แนวคิดใหม่ ๆ เมื่อได้นำความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่ให้สัมภาษณ์มารวมเข้าด้วยกัน ทำให้ได้ความคิดที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ในการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานถ่ายโอนฯ

สรุป และอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยในการถ่ายโอนภารกิจของรัฐด้านสาธารณสุขให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการบริหาร โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1.1 ด้านการบริหารงานบุคคล

- 1.1.1 การสังกัดหน่วยงานของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย
- 1.1.2 ด้านกรอบอัตรากำลังรองรับบุคลากรสถานีอนามัย
- 1.1.3 แผนพัฒนาเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย
- 1.1.4 ควรมีตำแหน่งบุคลากรที่มีความรู้ด้านสาธารณสุขประจำองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.5 ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของทั้งเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการทำงานร่วมกัน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน หรือเกี่ยงงานกันทำ

1.1.6 ควรมีการสร้างขวัญ กำลังใจ

1.2 ด้านการบริหารจัดการ

1.2.1 มีการวางแผนงานในการทำงานร่วมกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.2 มีการปรับปรุงแบบโครงสร้าง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถรองรับการถ่ายโอนได้

1.2.3 มีการประสานงานที่ดี

1.2.4 การรายงาน

1.3 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากร

1.4 ด้านการเงิน และงบประมาณ

2. ด้านการประกันสุขภาพ

3. ด้านการสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

4. ด้านการควบคุม ป้องกันโรค

5. ด้านการสร้างสุขภาพ

6. ด้านการรักษาพยาบาล

7. ด้านการฟื้นฟูสุขภาพ

8. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพตนเอง

9. การพัฒนาด้านอื่นในงานสาธารณสุข

จากประเด็นการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัยในการถ่ายโอนภารกิจของรัฐด้านสาธารณสุข ทั้ง 9 ด้าน นั้น พบว่า การถ่ายโอนฯ ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมและความสมัครใจของทั้งเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการวางแผนการทำงานร่วมกัน และมีความยืดหยุ่นในการทำงาน เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการประสานงานที่ดีเจ้าหน้าที่สถานีนอนามัยให้ความสำคัญในเรื่องของทัศนคติของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวกับงานสาธารณสุข และบุคลากรสถานีนอนามัย มากกว่า วุฒิทางการศึกษา แม้ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือมากกว่านั้น แต่มีทัศนคติในเชิงลบ ก็จะไม่สามารถดำเนินงานร่วมกันได้ ควรมีการเรียนรู้งาน

ของทั้งสองฝ่ายร่วมกันไม่ใช่รู้เฉพาะด้านของตนเท่านั้นเพราะต้องทำงานร่วมกัน และเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยบางแห่งยังเห็นว่าการถ่ายโอนฯ ไปอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจเกิดผลดีเนื่องจากท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาของตนได้ดี การจัดสรรงบประมาณการจัดซื้อ จัดจ้าง จะสะดวก รวดเร็วขึ้น ทำให้แก้ไขปัญหาก็ได้ตรงจุด และทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากไม่ต้องผ่านขั้นตอน ทุกระเบียบมาก หลายขั้นตอน แต่เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยส่วนใหญ่ยังคงมีความวิตกกังวลสูง ในเรื่องความมั่นคง ก้าวหน้าในอาชีพ สับสนไม่แน่ใจในการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาการถ่ายโอนภารกิจบริการสาธารณสุข ของนุชนารถ คุณวรผาติ (2544) ซึ่งพบว่างานสถานีอนามัยเป็นภารกิจที่เป็นหน้าที่ของเทศบาลอยู่แล้ว แต่ในงานวิจัยปัญหาพิเศษนี้สถานีอนามัยส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ของ อบต. ซึ่งไม่ใช่ อบต. ชั้น 1 คือ ไม่มีส่วนสาธารณสุขอยู่ในโครงสร้างของ อบต. และยังขาดการประสานงานที่ดี

งานวิจัยในปัญหาพิเศษนี้จึงไม่สอดคล้องกับการสรุปปัญหาของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบางกรณี โดยเฉพาะการโอนสถานีอนามัยไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ยังไม่มีบุคลากรเพียงพอ รายได้น้อย งบประมาณน้อย ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรองรับงานสถานีอนามัย และการประสานงานส่วนใหญ่ยังไม่ดีพอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากการศึกษา พบว่า นโยบายการถ่ายโอนภารกิจของรัฐด้านสาธารณสุขให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจทำได้ในพื้นที่ที่มีความพร้อม

ข้อเสนอแนะ คือ ในระยะแรกนั้นนโยบายการถ่ายโอนควรยืดหยุ่น ไม่เร่งรัด ไม่กำหนดเวลาที่แน่นอนตายตัว ควรขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานีอนามัยในแต่ละพื้นที่เป็นสำคัญ

2. จากการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่มีส่วนสาธารณสุข มีเฉพาะ อบต. ชั้น 1 เท่านั้น ซึ่งไม่มีในเขตพื้นที่สถานีอนามัยในเขตอำเภอบ้านบึง

ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการปรับโครงสร้าง อบต. ทุกระดับชั้น เพื่อรองรับการถ่ายโอนโดยให้มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีในงานสาธารณสุข อยู่ในกรอบอัตรากำลังของ อบต. ทุกแห่ง และกำหนดกรอบอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยมีความมั่นใจในความมั่นคงในการ

ทำงานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็จะมีความรู้ดีกว่า สถานีนอมนัยเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ใช่เป็นภาระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. จากการศึกษา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บางแห่งมีรายได้น้อย และไม่ให้ความสำคัญกับงานสาธารณสุขเท่าใดนัก นับว่าเป็นความยุ่งยาก ลำบากใจ ของทั้งสถานีนอมนัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกรงว่าจะถูกละเมิดขอบ สถานีนอมนัยไม่ไหว ส่วน สถานีนอมนัยก็เกรงว่าจะมีปัญหาในเรื่องของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร จะน้อยลง ส่งผลถึงความไม่คล่องตัวในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ รัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณส่วนหนึ่ง และเปิดช่องทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หารายได้เพิ่มเติม เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่งเลี้ยงตัวเองได้ และสามารถรองรับการถ่ายโอนฯ ได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จากการศึกษา พบว่า การมีทัศนคติที่ดีต่อกัน ยอมรับและให้เกียรติกัน ย่อมจะทำให้การทำงานร่วมกันได้ผลดี และมีการติดต่อประสานงานที่ดี สามารถสร้างผลงานที่ดีขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ ควรนำหลักการบริหารงานบุคคลมาประยุกต์ใช้มีการจัดอบรมผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าสถานีนอมนัย ในรูปแบบของการละลายพฤติกรรม

2. จากการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ สถานีนอมนัย หลายแห่ง ยังไม่พร้อมในการถ่ายโอน มีความหวั่นเกรง และวิตกกังวล

ข้อเสนอแนะ

2.1 ควรจัดให้มีพื้นที่ทดลองในการถ่ายโอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการทำงานร่วมกันและเป็นแบบอย่างให้พื้นที่อื่น หาข้อบกพร่องในการดำเนินงานเพื่อนำมาปรับใช้ในการทำงาน

2.2 สถานีนอมนัย (สอ.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดให้มีกิจกรรมร่วมกันบ่อย ๆ เช่น แข่งฟุตบอล แต่ไม่แยกหน่วยงานในการแบ่งทีม กล่าวคือ ใน ทีม เอ ก็ต้องมีทั้งเจ้าหน้าที่สถานีนอมนัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทีม บี ก็เช่นเดียวกัน เพื่อให้เกิดความสนับสนุน คั่นเคยกัน

2.3 ควรมีการจัดประชุมร่วมกัน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน

3. จากการศึกษา พบว่า ทั้ง สอ. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในขอบเขตบทบาท หน้าที่ของอีกฝ่าย รวมทั้งกฎหมาย และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีการอบรมชี้แจงขอบเขต บทบาท หน้าที่ของแต่ละฝ่าย รวมทั้งความรู้เรื่องกฎหมาย และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรับงานสาธารณะสุข และสถานีนีออนามัยไปอยู่ในความดูแล